

Ook de Vlaamse KMO gaat mee in de transitie

Ecowatcher Marc De Pauw ziet veel engagement bij ondernemers

Dirk Vercammen | hoofdredacteur

Marc De Pauw gaat al veel jaren mee in het milieulandschap. Hem echt voorstellen hoeft niet, want zijn netwerk is zo groot dat elke milieuprofessional Marc wel op een of andere manier kent. Iets meer dan een jaar geleden werd hij de eerste 'ecotrendwatcher' in Vlaanderen. Aan wie konden we dus beter vragen, of de trend van transitie ook leeft bij de gemiddelde KMO? Het werd een stevige babbel over durf, moed, gedrevenheid, pionieren en... transitie.

Marc De Pauw: "Ik merk het dagelijks in mijn contacten met ondernemers. Iedereen is bezig met een transitieproces, gewoon al om het hoofd boven water te houden: energiemangement staat voorop, maar ook grondstoffenmanagement krijgt steeds meer aandacht."

We hebben afgesproken in restaurant 'Rascasse' in het bosrijke Kapellen. Marc De Pauw is een noeste milieuwetwerker maar ook een man die van het goede leven houdt. Hij blijft wel gastronomisch correct: Rascasse is één van de weinige restaurants die het charter van WWF inzake duurzame visvangst hebben onderschreven. Qua ecologische voetafdruk valt dit interview dus wel mee.

Pionier

"Ik heb net een 'Mercedes B' op CNG gekocht, de eerste in Vlaanderen." De toon van het gesprek is meteen gezet, want Marc De Pauw is altijd een beetje pionier geweest. Hij was één van de eerste gemeentelijke milieubedenaren (in Beveren), en na tien jaar één van de eersten die de stap naar de milieuconsultancy zette met zijn geesteskind 'Enviro Consult', thans Enviro+. Nog eens twintig jaar later werd hij de eerste 'ecotrendwatcher' ("Het Oog van De Pauw" - www.milietrendwatcher.be).

milieuDirect: Pionieren en ondernemen zitten je kennelijk in het bloed?

Marc De Pauw: "Dat moet waar zijn. Ik heb het nochtans niet met de paplepel meegekregen, want ik kom niet uit een ondernemersfamilie. Dat neemt niet weg dat ik altijd wel opportuniteiten zag om mijn milieuengagement verder uit te diepen. Toen de VLAREM-treinen vanaf 1991 naar de ondernemingen en gemeenten denderden, wist ik meteen dat de vraag naar professionele begeleiding van bedrijfsleiders heel groot zou zijn."

mD: Daar moet je toch wel durf voor hebben. Eerlijk gezegd begrepen veel milieubedenaren het echt niet dat hun 'goeroe' een vaste benoeming liet staan om naar 'de privé' over te stappen.

MDP: "Ach, de meningen waren wel meer verdeeld, en onbegrip over mijn onzekere situatie was er wel. Nochtans heb ik daar niet lang bij stilgestaan. De uitdagingen wa-

ren legio: een totaal nieuwe wetgeving en reglementering, meer handhaving, Europese wetgeving, MER's... Dat momentum heeft me zeker geholpen om te slagen. Ik was alleszins blij dat ik iets concreet kon doen, want veel KMO's zaten met de handen in het haar."

De snelle evolutie

mD: Kennis delen is altijd één van je missies geweest?

MDP: "Dat mag je zo wel stellen. Of het nu vroeger in de milieucommissie van de WSG was of vandaag met de KMO-adviesraden van Unizo waarin ik zetel, of met het doceren aan studenten... Nooit in de geschiedenis zijn er zoveel mensen professioneel bezig geweest met milieu en biodiversiteit. Ik maak graag deel uit van deze beweging."

mD: Spreken we dan over een hype, of eerder over een revolutie?

MDP: "Ik hou het op een 'snelle evolutie'. Het valt me wel op dat de problematiek van de klimaatwijziging en haar gevolgen op dit ogenblik zozeer in de kijker staat dat andere milieuproblemen intussen ondergeschikt lijken, tenzij bij de 'incrowd'. Ik denk aan overbevissing, verlies aan biodiversiteit, waterbevoorrading, uitputting van grondstoffen zoals fosfaat of zeldzame aardmetalen. Ik voel me soms wel een beetje moedeloos. Als je beseft dat je al veertig jaar bezig bent met milieuzorg, en je moet dan vaststellen dat de mariene verontreiniging met plastics zulke proporties heeft aangenomen dat ze één van

onze belangrijkste ecosystemen in de war stuurt... Zeep met vermalen olijpitten werkt evengoed als met kunststofkorreltjes. Taxus blijkt kankerbestrijdende eigenschappen te bevatten, en de oerwouden die we nu kapten zitten vol met medicinale wonderen die we nog niet eens kennen."

De waarde van ecosystemen

mD: Wordt 'terug naar de natuur' dan een trend?

MDP: "Daar ben ik van overtuigd. We moeten ons in het kader van het veelbesproken innovatiebeleid nog meer laten inspireren door de systemen in de natuur ('biomimicry'), en beseffen dat duurzaamheid van producten begint op de tekenplank. Ecodesign en C2C passen volledig in dit plaatje. Onze economie wijzigt in toenemende mate van 'fossil-based' naar 'bio-based'. Alleen zullen we goed moeten overwegen welke soort biomassa we waarvoor inzetten: voor voedsel/diervoeding, voor producten zoals pharma, vezels, bioplastics en/of energie."

mD: Moeten we de diensten die ecosystemen ons bieden ook niet meer naar waarde leren schatten?

MDP: "Zeker! Zo wordt de bestuiving van land- en tuinbouwgewassen door de nu erg bedreigde bijen alleen al in Europa geraamd op een economische waarde van 15 miljard euro per jaar! Tenslotte moeten we onze massale voedselverliezen beperken, en inzetten op kortere voedselketens. Misschien eten we hier in dit restaurant binnen afzienbare tijd ook microalgen, insecten of zelfs kunstvlees?"

Bedrijven zijn mee

mD: Leeft de transitie-idee ook bij de ondernemers, zelfs in tijden van crisis?

MDP: "Zonder twijfel, ik merk dat elke dag in mijn contacten met ondernemers. Iedereen is bezig met een transitieproces, gewoon al om het hoofd boven water te houden. Energiemanagement staat hierbij begrijpelijkerwijze voorop, maar ook grondstoffenmanagement krijgt steeds meer aandacht. Men spreekt in dit verband van de 'resource-footprint' van een onderneming. Vorige week verzorgde ik nog een bedrijfsinterne opleiding rond duurzame ontwikkeling voor 60 managers. En wat bleek? Stuk voor stuk waren zij al creatief bezig met ketenbeheer, materialen-kringlopen, duurzame logistiek, city-planning of CO₂-vermindering."

"Niet-duurzaam ondernemen wordt een bedreiging voor de activiteiten van de KMO. Hier en daar worden sommige bedrijven dankzij de aansturing van de bedrijfsleiding of de milieucoördinator heuse trendsetters."

mD: Ik wil meteen geloven dat managers van grote ondernemingen er mee bezig zijn, maar is dat ook zo voor de gemiddelde KMO in Vlaanderen?

MDP: "Geloof me, zelfs in de gemiddelde KMO zijn deze kernwoorden ondertussen 'mainstream' geworden, al is er inzake implementatie nog een hele weg af te leggen. Niet-duurzaam ondernemen wordt een bedreiging voor de activiteiten van de KMO. Hier en daar worden sommige bedrijven

dankzij de aansturing van de bedrijfsleiding of de milieucoördinator heuse trendsetters. Bij bedrijven als Niko of Remo-Frit, om maar enkele voorbeelden in het Waasland te noemen, zit duurzaamheid ingebakken in de bedrijfsgenen. Die ondernemingen werken inspirerend binnen organisaties als VOKA of Unizo. Men ziet dat ze succesvol zijn in de wereld door hun nieuwe manier van bedrijfsvoering. Wat me opvalt is dat de terugverdiendtijd alleen niet meer heilig is, maar dat nu ook meer rekening gehouden wordt met de 'total cost of ownership'. Een gebouw dat weinig kost, kan later wel een veelvoud kosten aan energie."

Ontkoppelen

mD: Tijdens je lezingen huldig je consequent het principe van 'ontkoppelen'. Is dat ook een ecotrend?

MDP: "Meer nog, het is een absolute noodzaak! Ontkoppelen tussen welzijn en welvaart betekent je gelukkig voelen met minder. We moeten ontkoppelen tussen welvaart (het BBP) en grondstoffenverbruik ('dematerialiseren'), tussen welvaart en de nadelige milieu-effecten ('detoxificeren'). We moeten verder evolueren naar een nabijheids-, een diensten- en een belevings-economie. Begrippen als 'consudelen' en 'consumanderen' maken daar deel van uit. Is het bijvoorbeeld echt nodig dat elk gezin over een eigen grasmaaier beschikt? En onze vliegtuigreizen zijn te goedkoop."

mD: Welke eindconclusie zou je ons willen meegeven?

MDP: "Als we de volgende generaties een comfortabel leven willen bieden, dan zullen we ons economisch model grondig moeten bijsturen. Duitsland en de Scandinavische landen zijn daar al geruime tijd mee bezig. Het is noodzakelijk dat het bedrijfsleven, de diverse overheden, maar ook de burgers-consumenten nog efficiënter en effectiever gaan samenwerken om deze noodzakelijke transitie te doen slagen. Het zogenaamde middenveld kan daarbij een belangrijke katalysatorrol vervullen. Bovendien moeten we niet alle heil verwachten van technologische ontwikkelingen en regelgeving. In de eerste plaats is het onze 'mindset' die grondig moet wijzigen. Was het niet Horatius die ooit zei: 'Quid leges sine moribus?' (letterlijk: 'Wat baten wetten zonder zeden'?)"

foto: archief - V&A

Marc De Pauw: "Ik merk het dagelijks in mijn contacten met ondernemers. Iedereen is bezig met een transitieproces, gewoon al om het hoofd boven water te houden: energiemangement staat voorop, maar ook grondstoffenmanagement krijgt steeds meer aandacht."

Wat is een KMO Adviesraad?

Unizo-leden worden geacht te werken volgens "behoorlijk bestuur" of de "Code Buysse", die in 2005 werd geïntroduceerd en in 2009 geactualiseerd. Om de bedrijfsleider te helpen doordachte investeringen te doen of goede beslissingen te nemen, kan hij rekenen op een KMO Adviesraad. Dat een uitgebreide pool van experts in diverse domeinen, die meestal zelf gepokt en gemazeld zijn in een KMO. Deze adviesraad is flexibel, ook wat de experts betreft. Wil je investeren in een hernieuwbare energiebron, dan ga je die beslissing laten bestuderen door een energiedeskundige. Die deskundigen kunnen zich trouwens ook (in bijberoep) aanmelden bij Unizo, om deel uit te maken van de deskundigenpool.

www.kmoadviesraad.be - www.expertatboard.be